

Årsberättelse 2022

Folkhälsorådet

Hjo kommun/Västra Götalandsregionen

Strategiskt folkhälsoarbete i Hjo kommun

Folkhälsa är en strategisk politisk fråga för kommunen och Västra Götalandsregionen. Arbetet ska genomsyras av långsiktiga och prioriterade utvecklingsåtgärder beslutade av Folkhälsorådet, baserat på framtagna behovsbilder. Åtgärder ska inte ses som projekt, de ska utgöra stimulerande strategiska åtgärder som på sikt ger bättre hälsa för berörda individer och minskar samhällskostnader.

Samverkan med Västra Götalandsregionen

Folkhälsoarbete handlar om att med fokus på hälsofrämjande och förebyggande insatser åstadkomma en god och jämlik hälsa för hela befolkningen. Ett framgångsrikt folkhälsoarbete innebär samarbete och ansvarsfördelning mellan olika samhällssektorer, myndigheter och organisationer.

Grunden i det lokala folkhälsoarbetet är det avtal som slutits mellan Hjo kommun och Västra Götalandsregionens Östra hälso- och sjukvårdsnämnd. Avtalet syftar till att parterna gemensamt ska bedriva ett långsiktigt folkhälsoarbete på strategisk nivå där arbetet i första hand avser hälsofrämjande insatser.

Folkhälsorådet

Folkhälsorådet är ett samverkansorgan mellan Hjo kommun och Västra Götalandsregionen (VGR), Östra hälso- och sjukvårdsnämnden, i syfte att initiera, utveckla och samordna resurser för att främja en god hälsa för kommunens invånare.

Ledamöter:

Kommunstyrelsens 2:e vice ordförande,
Folkhälsorådets ordförande

Ledamot VGR, Delregionala nämnden östra,
Folkhälsorådets vice ordförande

Ledamot VGR, Delregionala nämnden östra

Ordförande barn- och utbildningsutskottet

Ordförande sociala utskottet

Ordförande tekniska utskottet

Ordförande byggnadsnämnden

Tjänstemän:

Kommundirektör

Folkhälsostrateg

Verksamhetschef Arbete och socialtjänst

Verksamhetschef Barn och utbildning

Verksamhetschef Kultur, turism och fritid

Verksamhetschef

Samhällsbyggnad

Verksamhetschef Vård och omsorg

Klinikchef, Folktandvården

Vårdcentralchef, Närhälsan

Vårdcentralchef, Hälsocentralen i Hjo AB

Folkhälsorådets beredningsgrupp

Beredningsgruppen består av Folkhälsorådets ordförande, vice ordförande, Kommundirektör samt Folkhälsostrateg. Gruppen har till uppgift att bereda ärenden till Folkhälsorådet samt ansvara för handläggning av löpande folkhälsoärenden.

Prioriteringar för folkhälsoarbetet i Hjo kommun 2022 och vad som gjorts inom respektive område

Folkhälsorådet har under åren 2021–2023 valt att prioritera nedanstående områden. Till dem listas de insatser och utvecklingsarbete som skett under 2022. Se bilaga för mer utförlig beskrivning och uppföljning av respektive punkt.

Goda uppväxtvillkor för barn och unga

- Sammankalla och stötta arbetet med Skolnärvaroteamet.
- Fortsatt utveckling av lokalt föräldraskapsstödet.
- Stötta tandborstning i förskolorna i samverkan med Folktandvården.

Goda levnadsvanor i alla åldrar

- Implementera insatser som främjar fysisk aktivitet och/eller hälsosamma matvanor, exempelvis Livsstilsveckan för åk 7 elever eller Move Hjo!
- Arbeta enligt *Handlingsplan för drogförebyggande arbete i Hjo kommun*.
- Stötta *Trivselledarprogrammet* i samtliga 1–6 skolenheter.
- Projektledning av framtagande av utomhushinderbana till Familjecentralen Arken.
- Upprättande av utomhusgym i Korsberga och Fågelås.

Gott psykiskt välbefinnande

- Samverka med Försäkringskassan och primärvård i arbete riktat mot personer sjukskrivna för psykisk ohälsa.
- Arbeta enligt *Lokal aktivitetsplan för psykisk hälsa och suicidprevention*.

Åldrande med livskvalité

- Stötta After Workkören i körverksamhet för seniorer.
- Sammankalla och driva arbetet i seniorreferensgruppen.
- Stötta genomförandet av Senior Sport School.

Övrigt

- Vision- och målöversyn med koppling till Agenda 2030. Genomförande av medborgardialoger samt framtagande av nya fullmäktigemål och indikatorer.

Uppföljning av indikatorer

Till varje prioriterat område har indikatorer valts ut att följa upp, dessa redovisas nedan efter senast tillgängliga data.

Goda uppväxtvillkor för barn och unga

Andel (%) fyraåringar med övervikt eller fetma.

Område/ årtal	2017	2018	2019	2020	2021
Hjo	10 %	21 %	18 %	15 %	-
VGR	11 %	11 %	12 %	12 %	-

Källa: Centrala barnhälsovården, Västra Götalandsregionen

Andel (%) kariesfria sexåringar.

Område/ årtal	2019	2020	2021	2022
Hjo - totalt	88 %	95 %	88 %	95,5%
VGR - totalt	78 %	80 %	80 %	81,4%

Källa: Folk tandvården i Hjo.

Elever i årskurs 5 som känner sig trygga i skolan, indexvärde (0–10, ju högre desto bättre).
Hjo genomförde inte Skolenkäten 2021.

Kön/ årtal	VT18	VT20	VT21	2022
Hjo – Tjejer	7,8	8,5	-	7,9
Hjo - killar	7,7	8,7	-	8,3
Hjo - totalt	7,7	8,6	-	8
Samtliga medverkande skolenheter – tjejer	7,8	7,7	8	7,5
Samtliga medverkande skolenheter - killar	8,2	8,2	8,5	8,3
Samtliga medverkande skolenheter - totalt	8	7,9	8,2	7,8

Källa: Skolinspektionen, skolenkäten.

Elever i årskurs 9 med behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram, andel (%).

Kön/ årtal	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Tjejer	88 %	86 %	87 %	86 %	87 %	87 %	86 %
Killar	79 %	79 %	82 %	83 %	84 %	85 %	84 %
Totalt	83 %	83 %	84 %	84 %	86 %	86 %	85 %

Källa: SCB och Skolverket

Barn i ålder 13–16 år som känner sig ganska nöjda eller mycket nöjda med livet som helhet, andel (%).

Kön/ år	2020	2023
Tjejer	84,1 %	-
Killar	90,3 %	-
Totalt	87 %	-

Källa: LUPP-rapporten (Lokal uppföljning av ungdomspolitiken)

Gymnasieelever med examen inom fyra år, andel (%).

Kön/ årtal	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tjejer	73 %	88 %	88 %	80 %	69 %	70 %	81 %
Killar	64 %	74 %	79 %	73 %	75 %	79 %	72 %
Totalt	69 %	81 %	84 %	76 %	69 %	75 %	76 %

Källa: SCB

Goda levnadsvanor i alla åldrar

Invånare som bedöms vara fysiskt aktiva i minst 150 minuter/vecka (16–84 år), andel (%).

Kön/årtal	2018	2020	2022
Kvinnor	63 %	65%	69%
Män	64 %	62%	62%
Totalt	64 %	63%	65%

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor

Andel (%) rökare på högstadiet.

Kön/årtal	2020	2023
Tjejer	10,6 %	-
Killar	11 %	-
Totalt	10,7 %	-

Källa: LUPP-rapporten (Lokal uppföljning av ungdomspolitiken)

Andel (%) elever på högstadiet med narkotikaerfarenhet.

Kön/årtal	2020	2023
Tjejer	1,8 %	-
Killar	4 %	-
Totalt	2,7 %	-

Källa: LUPP-rapporten (Lokal uppföljning av ungdomspolitiken)

Gott psykiskt välbefinnande

Andel invånare (%), 16–84 år med självmordstankar senaste året.

Kön/ årtal	2011	2015	2018	2020	2022
Kvinnor	5 %	4 %	5 %	-	-
Män	5 %	4 %	3 %	-	-
Totalt	5 %	4 %	4 %	5 %	2,2%

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor

Andel invånare (%), 16–84 år med nedsatt psykiskt välbefinnande.

Kön/årtal	2011	2015	2018	2020	2022
Kvinnor	12 %	15 %	20 %	-	-
Män	10 %	9 %	10 %	-	-
Totalt	11 %	12 %	15 %	-	-

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor

Andel invånare (%), 16–84 år som saknar emotionellt stöd.

Kön/ årtal	2018	2020	2022
Kvinnor	7 %	10 %	-
Män	13 %	16 %	-
Totalt	10 %	13 %	9%

Källa: Folkhälsomyndigheten, Hälsa på lika villkor

Andel (%) barn, 13–16 år som mer än en gång i veckan känner sig nedstämd.

Kön/ årtal	2020	2023
Kvinnor	39 %	-
Män	20 %	-
Totalt	30 %	-

Källa: LUPP-rapporten (Lokal uppföljning av ungdomspolitiken)

Åldrande med livskvalité

Andel seniorer (%) med hemtjänst respektive boende på särskilt boende som besväras av ensamhet.

Vårdform/ kön /årtal		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hemtjänst	Kvinnor	62 %	59 %	57 %	52 %	-	71 %
	Män	40 %	50 %	50 %	48 %	-	58 %
	Totalt	53 %	56 %	54 %	50 %	-	65 %
SÄBO	Kvinnor	-	58 %	70 %	51 %	-	-
	Män	-	50 %	67 %	46 %	-	-
	Totalt	-	54 %	34 %	48 %	-	71 %

Källa: Socialstyrelsen, Undersökningen av äldres uppfattning av kvaliteten i hemtjänst och äldreboende.

Andel seniorer (%) med hemtjänst respektive boende på särskilt boende som uppger gott eller mycket gott hälsotillstånd.

Vårdform/ kön/ årtal		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hemtjänst	Kvinnor	35 %	27 %	23 %	33 %	-	35 %
	Män	30 %	36 %	33 %	35 %	-	36 %
	Totalt	33 %	31 %	27 %	34 %	-	35 %
SÄBO	Kvinnor	-	38 %	39 %	33 %	-	47 %
	Män	-	36 %	19 %	29 %	-	13 %
	Totalt	-	37 %	29 %	31 %	-	30 %

Källa: Socialstyrelsen, Undersökningen av äldres uppfattning av kvaliteten i hemtjänst och äldreboende.

Antal aktiva studiecirklar för seniorer under år 2022.

- **Studiefrämjandet:** En cirkel med 8 deltagare i.
- **Studieförbundet vuxenskolan:** 15 studiecirklar, inklusive 6 studiecirklar i samverkan med Hjo kommun, Mötesplatsen Rödingen.
- **ABF:** 21 studiecirklar (9 cirklar på våren/ 12 på hösten) med totalt 169 deltagare.

Antal deltagartillfällen med organiserade aktiviteter på Mötesplats Rödingen.

Under året har flertalet aktiviteter utförts på Mötesplats Rödingen utifrån teman fysisk och social aktivitet. Inom temat fysisk aktivitet har totalt tio aktiviteter erbjudits. Inom social aktivitet har totalt tolv aktiviteter erbjudits. Utöver detta har även tio övriga aktiviteter erbjudits utifrån årstid och omvärldsbehov som påskfest, midsommarfest, musikunderhållning, partidebatt och information inom jakt.

Typ av aktivitet/ kön/ månadsperiod

Fysisk aktivitet	Män	Kvinnor	Totalt	Månadsperiod	Antal tillfällen /period
Hjo Faller Ej	174	437	611	17 jan.-28 dec.	85
Yoga	6	24	30	18 jan.-22 feb.	11
Starkare Hjo 1	26	188	214	13 jan.-21 dec.	32
Starkare Hjo 2	2	38	40	3 mars-19 maj	12
Sittgympa	33	77	110	13 jan.-24 nov.	30
Rödingegympa	4	52	56	25 jan.-26 april	14
Fritidsgården	41	7	48	18 mars-28 okt.	15
Promenera mer	0	8	8	15 mars-5 apr.	7
Utegygmet	2	22	24	31 maj-6 sept.	15
Styrkepromenad i parken	9	49	58	2 juni-8 sept.	15
Totalt antal	297	902	1199		

Källa: Utvecklingschef, Vård och omsorg.

Typ av aktivitet/ kön/ månadsperiod

Social aktivitet	Män	Kvinnor	Totalt	Månadsperiod	Antal tillfällen/period
Äntligen måndag	67	118	185	31 jan-28 nov	18
Roliga timman	20	59	79	19 jan-27 okt	6
Mindfulness/Pyssel/ Spel	3	5	8	18 jan-1 feb	4
Önskelåtar	164	246	410	26 jan.-21 dec.	23
Bio/Film	17	28	45	21 jan.-2 dec.	15
Teknik kafé	23	54	77	24 jan.-23 sept.	11
75-årskalas	28	39	67	28 maj, 28 sept., 16 nov.	3
Teknik enskilt	9	8	17	10 feb.-dec.	16
Månadens musik/musikkafé	73	119	192	5 okt.-28 dec.	8
Stick och virkkafé	1	61	62	okt. - dec.	9
Trivselkvällar	48	89	137	mars – nov.	5
Bingokvällar man/kvinna	-	90	90	Mars - dec.	7
Totalt antal	543	826	1369		

Källa: Utvecklingschef, Vård och omsorg.

Typ av aktivitet/ kön/ månadsperiod

Övriga aktiviteter	Män	Kvinnor	Totalt	Månadsperiod	Antal tillfällen/period
Invigning	12	30	42	30-mar	1
Påskfest	6	3	9	13-apr	1
Musikunderhållning	8	18	26	01-apr	1
Parkeringsappen	2	3	5	02-maj	2
Midsommarfirande	16	37	53	23-jun	1
Partipanel debatt	27	30	57	01-sep	1
Djur och natur, älgjakten	7	7	14	12-okt	1
Årlig träff Ringkontakten	2	22	24	18-okt	1
Föreläsning, Park, Prof. Martin Gellerstedt	14	56	70	30-nov	1
Frivilligarbetarnas dag	7	53	60	02-dec	1
Totalt antal	101	259	360		

Källa: Utvecklingschef, Vård och omsorg.

Ekonomisk uppföljning

Folkhälsorådets budget samfinansieras av Hjo kommun och Västra Götalandsregionen med femton kronor per kommuninvånare och huvudman. Intäkterna är beräknade på Hjo kommuns folkmängd i december 2016 vilken var 9 048 invånare. Prioriteringsområde *Gott psykiskt välbefinnande* har varit samfinansierat med statliga stimulansmedel.

Intäkter

Hjo kommun	135 720 kr
Västra Götalandsregionen, Östra hälso- och sjukvårdsnämnden	135 720 kr
Summa	271 440 kr

Kostnader

Goda uppväxtvillkor för barn och unga	11 010 kr
Goda levnadsvanor i alla åldrar	152 149 kr
Gott psykiskt välbefinnande	4 886 kr
Åldrande med livskvalité	75 090 kr
Övrigt	7 453 kr
Summa	250 587 kr

Överblivna medel 20 853 kr betalas tillbaka till Östra hälso- och sjukvårdsnämnden samt Hjo kommun, hälften var.

Bilaga till Folkhälsorådets årsberättelse 2022

Nedan följer mer information om respektive insats/arbete som är listad i årsberättelsen.

Goda uppväxtvillkor för barn och unga

Fortsatt arbete i Skolnärvaroteamet.

Samarbetet mellan skola och socialtjänst gällande barn och ungdomar med problematisk skolfrånvaro har pågått under året genom Skolnärvaroteamets arbete. Ett omtag av Skolnärvaroteamet påbörjades under hösten för fortsatt utveckling av struktur, organisering samt analys utefter nulägesbehov. Inkludering av personal från kultur, turism och fritidsverksamhet är även under utveckling för att kunna nå elever med problematiska skolfrånvaro även genom uppsökande fritidsverksamhet. Ett tiotal elever från grundskolan är just nu aktuella i Skolnärvaroteamet, vilket är en ökning från förra året under samma period.

Fortsatt utveckling av det lokala föräldraskapsstödet

Det universella föräldraskapsstödet till vårdnadshavare med tonårsbarn, *Viktiga vuxna i Hjo – föräldraskap och vuxenskap 2.0*, har löpt på och under året har fyra tillfällen erbjudits: "Den turbulenta tonårstiden" med medarbetare från Dialogen, *Porr, sex och samlevnad* med Ungdomsmottagningen, *Ungas psykiska (o)hälsa* med psykolog från UPH Oden i Falköping samt *Nätsmart* med Martina Söderholm från Aktiv skola. Under hösten utvidgades också konceptet och ändrade namn till *Viktiga vuxna i HjoTiBorg* för att inkludera och sprida föräldraskapsstödet till även Tibro och Karlsborg. Detta har varit lyckat och ungefär hälften av antalet deltagare har varit från Hjo, 1/3 från Karlsborg och en tiondel från Tibro under höstens tillfällen. Totalt sett under året har minst 90 personer deltagit i de digitala tematräffarna (då vissa personer sitter flera vid samma skärm). Utvärderingarna påvisar att tillfällena är väldigt uppskattade och behövliga. Särskilt var informationstillfället gällande ungdomars psykiska (o)hälsa extra dragande med många frågor och stor positiv respons. Önskat är fortsatt stöd inom psykisk hälsa, våld i nära relationer samt alkohol och droger.

För att utveckla konceptet ytterligare utfördes även en fokusgrupp under året med vårdnadshavare. I den framkom intressanta tankar kring föräldraskap och samverkan med skolan samt konkreta idéer till vidareutveckling av föräldraskapsstödet.

Det lokala föräldraskapsstödet har även utvecklats genom det lokala samverkansarbetet inom Vårdsamverkan, partssamverkan barn och ungdom under året. Inom partssamverkan barn och ungdom har en bildning skett av en strategisk styrgrupp för samverkan mellan hälso-och sjukvård, skola och socialtjänst för att strategisk jobba med barn och ungdomsfrågor där föräldraskapsstöd är en central fråga för samverkan och utveckling

Stöttning av tandborstning i förskolorna i samverkan med Folk tandvården.

I samverkan med Folk tandvården har Folkhälsorådet stöttat tandborstning i de kommunala förskolorna två gånger per år med tandborstar, tandkräm och fluorsköljning. Detta för att säkerställa att ett eller ett extra fluortillfälle sker hos barnen. Detta har visat sig positivt särskilt hos socioekonomiskt utsatta barn.

Goda levnadsvanor i alla åldrar

Genomförande av *Livsstilsveckan* för åk 7.

I samverkan med Elevhälsan, Skolan, Kulturskolan och kultur, turism och fritidsverksamhet hölls för tredje året i rad, på våren i vecka 22, Livsstilsveckan för alla årskurs 7 elever. Detta år kunde veckan hållas i full skala med flera aktiviteter och föreläsningar varje dag. Över hela veckan löpte en rörelseutmaning där eleverna fick bära rörelsemätare måndag-torsdag med målet om att nå upp till rekommendationerna för daglig fysisk aktivitet (minst 60 min/dag). Mötesplats Stationen anordnade även aktiviteter efter skoltid. En utvärdering genomfördes i form av kortare enkätundersökning. Tyvärr besvarade inte alla klasser enkäten, vilket bidrog till ett knapert underlag. Ändock utav de 51 elever som svarade så ansåg 76 % att veckan varit bra eller ganska bra. Eleverna önskar ännu mer rörelseaktiviteter till nästa år, och gärna fler gemensamma frukostar.

Fortsatt genomförande av konceptet *Move Hjo!* – regelbunden gratis träning för allmänheten.

Under året vidareutvecklades konceptet *Move Hjo!* Ett koncept som handlar om att erbjuda allmänheten gratis träningspass utomhus på en bestämd veckodag, tid och plats. Projektet samordnas med kultur, turism och fritidsverksamhet i samverkan med lokala föreningar, privatpersoner och andra träningsaktörer som frivilligt och utan ersättning håller i pass. *Move Hjo!* har åter erbjudits detta år, från maj till september med uppehåll i juli. Totalt har 16 pass erbjudits som totalt sett besökts av 112 personer, vilket ger ett snitt på 7 personer per pass.

Genomförande av utmaningen *På egna ben*.

Under höstterminen genomfördes utmaningen *På egna ben* i samverkan med Västtrafik, vilket handlar om att uppmuntra mellanstadieklassare till att ta sig till skolan på aktivt sätt genom att cykla eller gå. Mellanstadieelever inom årskurs 4–6 deltog på tre utav fem skolor (F-6) med totalt 11 involverade klasser och totalt 245 elever. Barnen och lärarna var involverade och deltog flitigt. Både lärare och eleverna uppgav att de tyckte utmaningen var väldigt bra, rolig och lärorika. Särskilt de extra övningarna som handlade om bland annat hållbar utveckling, miljö, trafiksäkerhet och hälsa gav mycket. Många uttryckte att de ville vara med nästa år igen.

Uppföljning och revidering av, samt arbete enligt *Handlingsplan för drogförebyggande arbete i Hjo kommun.*

Handlingsplanen för drogförebyggande arbete har följts upp och reviderats. Kontakta folkhälsostategen för att ta del av uppföljningen. Den reviderade handlingsplanen finns [HÄR](#). Några av insatserna som har arbetats med utifrån handlingsplanen är:

- Implementering av alkoholinformation och -dialog på föräldramöten på högstadiet.
- Deltagande i CAN-undersökningen från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) som genomförs över hela Västra Götaland var tredje år.
- Under idrottsråd lyftes behovet av och önskan att stå bakom ANDTS-riktlinjer (alkohol, narkotika, droger, tobak och spel om pengar) och förespråka ANDTS-fri träning. ANDTS-riktlinjer skall tas fram under år 2023 i samverkan med Hjos idrottsföreningar.
- Tillsyn av högstadieskola har skett en gång under året utifrån rökfria utomhusmiljöer av miljöskyddsinspektör från Miljösamverkan östra Skaraborg.

Utöver handlingsplanen påbörjades i samverkan med Länsstyrelsen och CAN en kartläggning gällande ANDTS-situationen i Hjo från slutet av november till mars år 2023. Kartläggningen innebär att ANDTS-situationen i Hjo skall ses över gällande tillgänglighet, konsumtion och skador i den vuxna befolkningen samt det lokala preventionsarbetet innefattande policy, personal och budget, samverkan, tillstånd och tillsyn, förebyggande aktiviteter och insatser. Utifrån detta skall ett aktuellt preventionsindex för Hjo tas fram som skall presenteras av CAN, vilket kommer att möjliggöra underlag för jämförelse med andra kommuner och över tid. Nyckelpersoner utsågs därför i december internt inom Hjo kommuns verksamheter, externa myndighetsaktörer, föreningslivsaktörer, religiösa samfund och frivilligorganisationer i Hjo för att delta i kartläggningen genom en enkätundersökning som skall skickas ut i januari. Nyckelpersonerna kommer därefter att bli erbjudna att delta i en digital presentation av preventionsindex samt en fysisk presentation av enkätresultatet med kommundialog på plats i Stadshuset under mars år 2023. Den fysiska träffen kommer att innebära en presentation av CAN gällande ANDTS-situationen i Hjo utifrån kunskapsläge, förbättringsområden, behov av samverkan och prioriteringar. Utifrån detta kommer en kommundialog att utföras om möjliga förbättringsarbeten och prioriteringar inom ANDTS-området i Hjo.

Stöttning av *Trivselledarprogrammet.*

Under året har *Trivselledarprogrammet* löpt på enligt plan på kommunens samtliga fem 1–6 skolenheter. Totalt har 60 elever per termin utbildats till trivselledare sedan hösten år 2020 i syfte att främja ökad och varierad rastaktivitet samt motverka konflikter och mobbing. Utbildningsdagarna för trivselledare och trivselledaransvariga har baserats på utbildning i trivsellekar samt trivselledarvärderingar utifrån inkludering, vänlighet och respekt. I kostnaden ingick även ett kulturkort till trivselledarna som en gåva för deras insats. Extra material har även köpts in för att kunna utföra trivsellekarna. Under december 2022 till januari 2023 utfördes en utvärdering i och med den treåriga avtalsperioden avslutas i juni, 2023.

Semistrukturerade gruppintervjuer utfördes med samtliga ansvariga trivselledare samt rektorer på mellanstadieskolorna, antingen fysiskt eller digitalt. Överlag var trivselledare och trivselledaransvariga samt rektorer mycket positiva till programmet och eleverna upplevde det som mycket stort och ärofyllt att vara trivselledare. Implementeringen hade skett bra och det var nu som trivselledaransvariga kände att de kunde börja få se effekter av arbetet då rutinerna hade satt sig inom skolans verksamheter. Trivselledarsansvariga uppgav att programmet ledde till minskade barriärer mellan klasser och ökad inkludering. Skolans verksamhet uppgav ett intresse för att leda programmet i egen regi, vilket resulterade i uppsägande av kontrakt och utveckling av projektplan för Hjos rastaktivitetsprogram. Kontakta folkhälsstrateg för att ta del av uppföljningen i sin helhet.

Projektledning av framtagande av utomhushinderbana till Familjecentralen Arken.

I samverkan med Familjecentralen och Gata/Park har en utomhushinderbana tagits fram med målgrupp mot yngre barn som har placerats på Familjecentralens utegård. Denna invigdes i maj och har nyttjats flitigt under vår och sommar.

Upprättande av utomhusgym i Korsberga och Fågelås.

Två utomhusgym har under året upprättats i kommunen, ett i Korsberga och ett i Fågelås. Inför detta har medborgardialoger förts med invånare på respektive ort för att kunna anpassa gymmen så mycket som möjligt utifrån deras behov och önskemål och därmed höja nyttjandegraden.

Gott psykiskt välbefinnande

Revidering av samt arbete enligt *Lokal aktivitetsplan för psykisk hälsa och suicidprevention i Hjo.*

Den kommunövergripande handlingsplanen, kallad aktivitetsplan för psykisk hälsa och suicidprevention i Hjo har följts upp och reviderats. För att ta del av uppföljningen, kontakta folkhälsstrateg. Den senaste planen (2022) finns att läsa [HÄR](#).

Några av insatserna som har arbetats med utifrån handlingsplanen är:

- Utbildat instruktörer och utfört Youth Aware of Mental Health (YAM) programmet för alla årskurs åttaelever. Påbörjat ett samverkansarbete med Tibro och Karlsborg inom HjoTiBorg för att utveckla programmet fullt ut.
- Uppmärksammade den internationella suicidpreventiva dagen med organisationen Suicide Zero samt Svenska Kyrkan. Samtal och fika erbjöds på Stora Torget samt andakt och sång erbjöds i Svenska Kyrkan. Vid solnedgång genomfördes en ljusmanifestation på Stora Torget med 1200 ljus i formen av ett hjärta som tändes för att uppmärksamma de som tagit sitt liv under 2021 samt arbetet med att förebygga suicid. Ett 50-tal personer medverkade under kvällen genom att pärla armband, samtala,

besökta kyrkan eller deltog under ljusmanifestationen för att dela med sig av sina upplevelser, sörja och söka tröst i gemenskapen.

- Utfört utbildning i psykisk hälsa och suicidprevention för Hälso- och sjukvårdspersonal, boendestödjare och personal inom öppen socialpsykiatri med Överläkare och psykiatriker Ullakarin Nyberg utifrån temat *att våga prata om det som är svårt*. Utvärderingen var mycket positiv då mer än hälften uttryckte intresse för fortsatt fördjupningskurs. Flera enheter kommer under våren 2023 att få ta del av utbildningen, exempelvis medarbetare inom hemvården.
- Genom deltagande i pensionärsrådet och dialogforum för funktionsvariation har dialog förts med brukare. Detta resulterade i en ny anhörigstödgrupp på Mötesplats Rödingen för anhöriga till barn och ungdomar med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.
- Skaraborgs Kommunalförbund i samverkan med Västra Götalandsregionen och Suicid Zero har även erbjudit ett antal *Våga fråga*-utbildningar och *Livsviktiga snack* för allmänheten och barn och ungdomar i Skaraborg under vintern, vilket kommunen varit med och marknadsfört/spridit.

Samverkan med Försäkringskassan och primärvård i fokuserat arbete mot personer sjukskrivna för psykisk ohälsa.

I Hjo finns en samverkansgrupp mellan personalavdelningen i Hjo kommun, primärvården och Försäkringskassa. Under året har tre möten hållits där bland annat läget kring sjukskrivningar i kommunen följts upp. Information har delats mellan parterna för en ökad förståelse och bättre förutsättningar för samverkan, samt diskuterat övergripande frågor kopplat till sjukskrivningar. På ett av mötena har psykiatriker i Skövde deltagit för att dela med sig kring de sjukskrivningar som sker från deras håll.

Enligt senaste statistiken från Försäkringskassan i oktober 2022 har sjukpenningtalet i Hjo (12,86 dagar) ökat med lite mer än snittet för Skaraborg (9,6 dagar). Kvinnornas sjukpenningtal på 15,59 dagar är fortsatt under snittet på 16,77 dagar, och har därmed det tredje lägsta sjukpenningtalet i Skaraborg. Männerna i Hjo ligger dock över snittet med 10,22 dagar jämförbart mot snittet på 8,78 dagar, vilket är det näst högsta sjukpenningtalet i Skaraborg. Hjo är fortsatt den kommunen i Västsverige som har den längsta genomsnittliga sjukskrivningstiden av samtliga 54 kommuner.

Kunskapsbaserade och kvalitetshöjande insatser genom statliga medel

Hjo kommun har under året erhållit statliga stimulansmedel inom psykisk hälsa. Dessa medel har understött insatser enligt den *Lokala aktivitetsplanen för psykisk hälsa och suicidprevention* utifrån kunskapsbaserade och kvalitetshöjande insatser inom skola, vård och omsorg samt socialtjänst. Några av insatserna som har stimulerats genom statliga medel utifrån handlingsplanen är:

- Personal på Föräldrarcentralen har gått instruktörsutbildning inom spädbarnsmassage för att utöka det lokala föräldrarskapsstödet, då forskning har påvisat positiva effekter av spädbarnsmassage i relation till anknytning förälder och nyfödd. Utbildningarna startade i våras och har mottagits positivt hos föräldrar.
- Socialtjänstpersonal har haft möjlighet till kompetenshöjning utifrån kvalitetskrav och utveckling av lokala rutiner inom ett antal olika utbildningar inom följande områden: handläggning, bedömningsanalyser, samtalsmodell för barn, motiverande samtal, återfallsprevention, medling vid brott och handhavande efter brottsmål med barn.
- Skolan har haft möjlighet till två större föreläsningar på Park för högstadiel elever. Den första föreläsningen utgick ifrån jämlikhetsperspektivet och var en föreställning med *West Pride: Kärlekens pris* utifrån HBTQI-frågor. Den andra var en föreläsning om Våld i nära relationer med Erika Pragler. Föreläsningarna väckte positiv respons hos flera elever och lärare. Vissa negativa kommentarer förkom dock baserat på homofobiska åsikter.
- Socialtjänsten har bidragits ekonomiskt till implementeringen av Mini-Maria mottagningar i Skaraborg som planeras att startas upp under hösten år 2023.

Åldrande med livskvalité

Stöttning av After Workkören i körverksamhet för seniorer.

Under året har seniorkören After Work träffats 9 gånger, inklusive utfört konsert. Antal deltagare har varit cirka 10–17 personer per tillfälle med genomsnitt på 13 personer. Majoriteten deltagare har varit kvinnor mellan 68 och 85 år. De flesta inhemska Hjobor. Deltagarna uppskattar kören och tycker att den är på en lagom nivå. Utöver själva sjungandet är den sociala samvaron viktig och kören når en målgrupp som inte är så aktiva annars. En av seniorcoacherna har varit med under flera av tillfällena och då kunnat marknadsföra Rödingens utbud, vilket har lockat en del dit.

Samman kallat och drivet arbetet i seniorreferensgruppen.

Under året har arbetet i seniorreferensgruppen fortgått. Under hösten övertogs den sammankallanderollen av seniorcoach på Mötesplats Rödingen enligt verksamhetsimplementeringsplan. Seniorreferensgruppen har jobbat enligt framtaget årshjul med arbete inom ett antal gemensamma områden enligt följande:

- Uppdaterat och spridit aktivitetskatalogen, SeniHjorkatalogen för seniorer i Hjo. Förra året togs SeniHjorkatalogen fram – en katalog innehållandes i princip hela fritidsutbudet för seniorer i Hjo. Syftet är att framhålla och tillgängliggöra aktivitetsutbudet i Hjo så att alla seniorer som vill enkelt ska kunna hitta ett socialt sammanhang och få en meningsfull fritid – vilket bidrar till minskad ofrivillig ensamhet

och bättre hälsa. Tillsammans med kultur, turism och fritidsverksamheten och externa aktörer har en uppdaterad inventering av aktiviteter gjorts. Detta har resulterats i en uppdaterad ny version av SeniHjorkatalogen både digitalt och analogt. Katalogen har spridits brett genom exempelvis Närhälsan, Kupan (Röda Korsets mötesplats), Kulturkvarteret, Rödingen, Pensionärsföreningar, Svenska Kyrkan, Equmeniakyrkan, Pensionärsrådet, via Stadshuset, Kulturkvarteret med flera. Den respons som inkommit har enbart varit positiv. Den positiva responsen av SeniHjorkatalogen har även bidragit till att en juniHjorkatalog för barn, ungdomar och familjer har producerats och spridits av Hjo kommun.

- Genomfört en enkätundersökning med 75-åriga seniorer i Hjo.
I oktober gjordes det årliga utskicket per post till samtliga 135 seniorer som fyllde 75 år under året, med en inbjudan till kommunens 75-årskalas och en SeniHjorkatalog. I utskicket inkluderades det även en seniorenkätundersökning, som var en uppföljning av förra årets breda undersökning till alla fyllda 70 år och äldre boendes i Hjo kommun. Seniorenkäten kunde besvaras analogt med svarskuvert eller digitalt via länk. Undersökningen innehöll frågor kring fritidsutbudet i Hjo, ofrivillig ensamhet, regelbunden användning av digitala verktyg samt en öppen fråga. Totalt svarade 70 seniorer i 75-år åldern, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 52 %. Det generella resultatet av enkäten var positivt där 9 av 10 seniorer i 75-års åldern är nöjda med fritidsutbudet i Hjo. 16% uppgav att de önskar delta i aktiviteter eller sammankomster som de ej gör idag. 25% utav seniorerna bodde ensamma, men 87% av seniorerna uppgav att de aldrig hade känt sig ensamma de senaste sex månaderna. Endast 13% hade upplevt ensamhet ibland. 9 av 10 seniorer använder regelbundet digitala verktyg. Av de få som inte använder digitala verktyg är det några som skulle vilja göra det om de fick hjälp. För djupare redovisning kan rapporten läsas [HÄR](#), den har spridits via hemsidan, Hjo Tidning, internt i kommunen, till samarbetspartners samt i en öppen presentation och workshop för allmänheten på Rödingen. Underlaget kommer att arbetas vidare med både inom kommunen och hos de samarbetsaktörer som ingår i Seniorreferensgruppen.
- Genomförande av föreläsning inom ofrivillig ensamhet.
Seniorer kunde delta i en föreläsning inom ofrivillig ensamhet med Professor Martin Gellerstedt på Lilla Park. Totalt kom 70 seniorer och en samtalsgrupp inom ABF kunde också startas med arbetande utifrån materialet *Tillsammans mot ensamheten*, vilket också var ett utav målen med insatsen.

Stöttning av genomförandet av Senior Sport School.

Under hösten 2022 genomfördes Senior Sport School i samverkan med kultur, turism och fritidsverksamheten, RF SISU, det lokala föreningslivet i Hjo samt andra privata träningsaktörer. Senior Sport School innebar en åtta veckors "skola" för seniorer i åldern 65 till 77 år som bodde i Hjo fick testa på olika fysiska aktiviteter samt ha teoretiska pass i hjärnhälsa, kost- och matlagningskurs, hjärtlungräddning, skadeförebyggande träning samt vardagsekonomi. Utvärderingen visade att de 20 seniorerna hade ett högt deltagande under insatsen med ett

medel på 16,3 personer per tillfälle. Deltagarna uppgav att de var ytterst nöjda med ”skolan” och samtliga tyckte att det var en bra satsning. Förväntningarna hade överträffat många. En deltagare skrev att hens förväntningar hade varit: *Att få träffa nya vänner och som nyinflyttad var det ju viktigt och det blev så bra!!* Gällande aktiviteterna som seniorerna fick pröva på uppgav 70% (n=14) att de skulle fortsätta i någon av aktiviteterna. Nästan samtliga deltagare (95%, n=19) uppgav också att kunskapen och motivationen till en hälsosammare livsstil hade ökat. 95% (n=19) av deltagarna upplevde att de hade fått ett större socialt nätverk och mer än hälften av deltagarna kommenterade att de skulle fortsätta träffas i gruppen.

Övrigt

Vision- och målöversyn med koppling till Agenda 2030. Genomförande av medborgardialoger samt framtagande av nya fullmäktigemål och indikatorer.

I kommunen pågick en vision- och målöversyn med tydlig koppling till Agenda 2030. Detta hade stor bäring på folkhälsoarbetet framför allt genom den sociala hållbarhetsdimensionen. Under året återupptogs medborgardialogsarbetet med fokus på en visionsvecka. Detta har sammanställts i en rapport, finns att läsa [HÄR](#).